

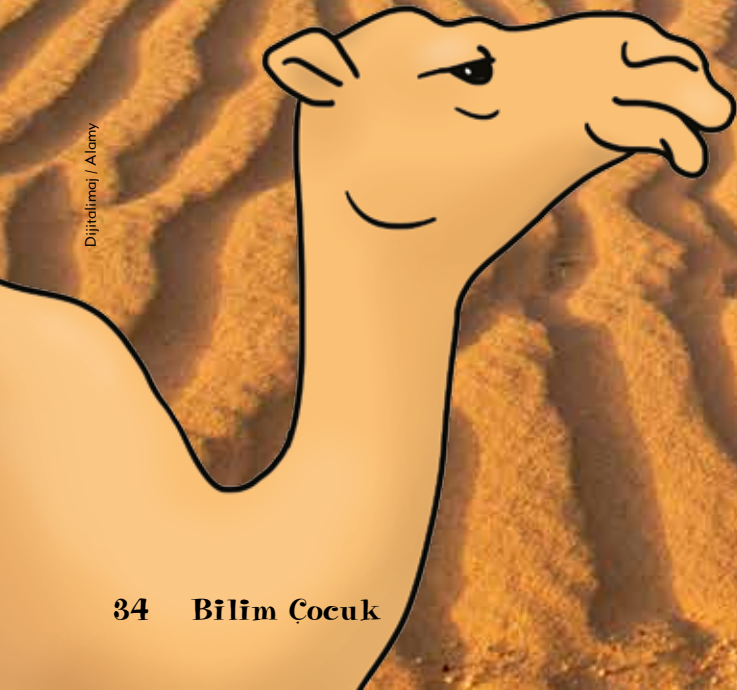
Dünyanın En Sıcak Çölü

Sahra

Sahra, Afrika kıtasının kuzeyinde yer alan ve kıtanın neredeyse üçte birini kaplayan bölgenin adı. Burası aynı zamanda dünyanın en büyük sıcak çölü.

Dijitalimaj / Alamy

Yıl boyunca neredeyse hiç yağış almayan kurak yerlere çöl denir. Çöl denince hep sıcak yerler aklımıza gelir. Ancak tüm çöllere sıcak değildir, bazıları soğuktur. Antarktika soğuk çöllere biridir.

Sahra
sözcüğü
Arapçadan gelir
ve anlamı
çöldür.

Sahra, Afrika'nın kuzeyinde yer alır ve çok geniş bir alanı kaplar. Batısında Atlas Okyanusu, kuzeyinde Atlas Dağları ve Akdeniz, doğusunda Kızıldeniz, güneyindeyse Sudan bölgesi ve Nijer Nehri vadisi yer alır. Sahra'nın kapladığı alanda birçok ülkenin toprağı vardır. Cezayir, Tunus, Mısır, Nijer bu ülkelerden bazılarıdır. Sahra denince ilk akla gelen geniş kum çölleridir. Ancak bu bölgenin yalnızca beşte biri kum çölleriyle kaplıdır. Sahra'da kum çölleri dışında tuz ovaları, kayalık ve dağlık alanlar bulunur.

Sahra'daki yer şekilleri çoğunlukla rüzgârın etkisiyle oluşur. Rüzgâr kayaların aşınmasına, toprağın ve kumun yer değiştirmesine neden olur. Rüzgârla taşınan kumların bitki, kaya gibi engellerle karşılaşp belirli yerlerde birikmesiyle kumul adı verilen kum tepeleri oluşur. Kumullar da kum çölleri oluşturur.

Burada Sahra'nın doğusunda, Mısır'daki Farafra bölgesinde bulunan kireçtaşı oluşumlarını görüyorsunuz. Yumuşak bir kayaç türü olan kireçtaşı, çölde esen şiddetli rüzgârların taşıdığı kumların etkisiyle aşınarak değişik şekiller almış.

Daniela Dirscherl / WaterFrame / Getty Images TÜRKİYE

Sahra'da hava çok kuru ve sıcaktır. Gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı çok fazladır. Burada aralık ve ocak aylarında kış mevsimi yaşanır. Kışın hava gündüzleri ılık olur. Geceleri ise sıcaklık 0 derecenin altına düşebilir. Yaz mevsimi mayıs ayından eylül sonuna kadar devam eder. Yazın hava çok sıcak olur. Öyle ki alçak kesimlerde sıcaklık 50 dereceyi geçebilir.

Sahra'ya çok az yağmur yağar. Gökyüzünde neredeyse hiç bulut görülmez. Yağmur yağdığında da hızla buharlaşır.

Sahra'da sıcak ve kuru rüzgârlar eser. Bu rüzgârlar kimi zaman çok şiddetli olur. Bu durumda kumları havalandırır ve kum fırtınası olarak bilinen bir hava olayına neden olur.

Çöllerde bazı yerlerde yeraltı suları yüzeye çıkarak birikir ve vaha adı verilen bölgeleri oluşturur. Vahalarda çölün diğer bölgelerinden daha çok bitki bulunur. Bu fotoğrafta Sahra'nın kuzeyinde, Libya'da bulunan Umm-al-maa adlı vahayı görüyorsunuz.

Sahra'nın kapladığı alanda yaklaşık iki milyon insan yaşıyor. Bu insanların çoğu su kaynaklarına yakın yerleşim yerlerinde bulunuyor. Ayrıca hayvanlarıyla birlikte göçebe bir yaşam sürdüren insanlar da var.

Guenther Fischer / Getty Images TÜRKİYE

Fotoğrafını gördüğünüz bu bitki Sahra'da yetişen bir tür kavun. Bu kavunun derinlerdeki yeraltı sularına ulaşabilecek kadar uzun kökleri var.

Sahra'da yaşayan bitkiler susuzluğa dayanıklıdır. Çölde yaşayan bitkilerin bazılarının yağmur suyunu kısa sürede emebilmelerini sağlayan yüzeye yakın kökleri vardır. Bazı bitkilerse gövdelerinde ya da yapraklarında su depolayabilir.

Gregory MD. / Photo Researchers / Getty Images TÜRKİYE

Bu, Sahra'da yaşayan bir akrep türü. Bu akrep su gereksinimini yediği hayvanlardan karşılıyor ve sert dış kabuğu sayesinde güneşin zararlı ışınlarından korunuyor.

Sahra'da yaşayan hayvanlar da burada yaşamalarını kolaylaştıran özelliklere sahiptir. Bu hayvanlar su gereksinimlerini genellikle yediklerinden karşılar. Ayrıca bu hayvanların önemli bir bölümü gündüzleri sıcaktan etkilenmemek için toprağa ya da kuma açtıkları çukurlara girer. Sahra'da yaşayan hayvanlar arasında tek hörgüçlü deve ve çöl tilkisi gibi memeliler, kertenkele ve yılan gibi sürüngenler, böcek, akrep ve örümcek gibi omurgasız hayvanlar bulunur.